

گفتگو

- فرهنگ نمادها در هنر شرق و غرب / گفتگو با دکتر رقیه بهزادی
- دربارهٔ مجموعه تاریخ جهان / گفتگو با ارسلان فصیحی

فرهنگ نگاره‌های نمادها

در هنر شرق و غرب

گفتگو با دکتر رقیه بهزادی

علی دهباشی

۲۲۷

— خانم دکتر بهزادی برای آشنایی بیشتر خوانندگان بخارا چند جمله‌ایی از خودتان بگوئید؟ از اینکه تحصیلات در چه زمینه‌ایی بوده و...

— تحصیلاتم در رشته فرهنگ و زبانهای باستانی است. حدود ۳۰ کتاب در زمینه قوم‌شناسی و ۴ کتاب در زمینه زبان‌های باستانی از من به چاپ رسیده است. از آن جا که فرهنگ باستانی جزئی از رشته تحصیلم بوده است از سال ۱۳۷۳ به ترجمه کتاب‌هایی در زمینه اقوام کهن ایران بزرگ مشتمل بر (آسیای مرکزی، فلات ایران، بین‌النهرین) پرداخته‌ام. کتاب فنیقی‌ها آخرین اثر من در زمینه قوم‌شناسی است. و همین قوم است که ابداع خط را در جهان به آن‌ها نسبت می‌دهند. در بررسی تاریخ، جامعه‌شناسی، فرهنگ، دین و اساطیر این اقوام به مطالب جالبی در زمینه نمادها برخورد کردم. و از مهاجرت و وام گرفتن پاره‌ای از نمادها و سفر و تأثیر و تأثر آن‌ها در میان اقوام مختلف مطالبی آموختم و بدین لحاظ به ترجمه کتاب حاضر پرداختم. اما آن چنانکه در مقدمه این کتاب ذکر شد، نویسنده از اقوام شرق باستان، ایران قبل و بعد از اسلام را نادیده گرفته است و به نمادهای ایرانی کهن نپرداخته، اما اینک از قلم همین مترجم کتابی مشتمل بر نمادهای همه اقوام شرق باستان از دیر باز تاکنون در دست چاپ است که به زودی منتشر می‌شود.

● دکتر رفیه بهزادی

۲۲۸

— زمینه اصلی کتاب «فرهنگ نگاره‌ای...» چه مباحثی است؟

— جیمز هال در این کتاب به بررسی نمادها در هنر می‌پردازد، و نشان می‌دهد که چگونه اشیای آشنا و معمول در نقاشی، طراحی و تندیس‌سازی غالباً مفهومی عمیق‌تری دارند. در این کتاب نمادهای از نوع جانوران، هنرهای دستی، زمین و آسمان، بدن و جامه آدمی و گیاهان را در برمی‌گیرد.

— جیمز هال در این فرهنگ اشاره‌هایی به اساطیر ایران ندارد این کمبود را چگونه

می‌بیند؟

— بله. درست است. گویا نویسنده مرکز به اساطیر ایران کهن در کتاب اوستا و کتابهای پهلوی بر نخورده‌اند و اگر حتی خواندن این گونه متون متضمن مشکلاتی بوده است این کتابها به زبانهای آلمانی، فرانسه و انگلیس این جا و آنجا به چاپ رسیده است. از فرهنگ بسیار غنی و مهم عیلام ذکری نرفته است. این کم لطفی در مورد شرق و درباره سرزمینی که مهد تمدن کهن آن روزگار بوده است موجبی جهت گلایه دست می‌دهد.

— چه شد که به فکر ترجمه کتاب «فرهنگ نگاره‌ای نمادها» افتادید؟ با این کتاب

چگونه آشنا شدید؟

فرهنگ نگاره‌های نمادها در هنر شرق و غرب

جیمز هال

ترجمه رقیه بهزادی

فرهنگ معاصر
تهران ۱۳۸۰

۲۲۹

— در بررسی اساطیر اقوام مختلف با نمادهای بسیاری برخورد کردم که به نظرم جالب توجه و درخور تفحص آمد.

— آیا در این کتاب شخصیت‌های تاریخی هم به صورت نماد معرفی شده‌اند؟

— جیمز هال در مقدمه کتاب اشاره می‌کند که شخصیت‌های مقدس تاریخ ممکن است به صورت نمادهایی معرفی شوند. تنها می‌توانیم حدس بزنیم که بودا یا مسیح در زندگی به چه صورت بودند. می‌توان تصور کرد بودایی که دارای کاکل و موهای گوشه‌هایش آویزان است و علایم اسرارآمیزی بر روی دستها و پاهایش دیده می‌شود تقریباً هیچگونه شباهتی به بنیان‌گذار تاریخی آیین بودایی ندارد. مسیح، هنگامی که تاج بر سر دارد و به سبک یک امپراتور روم شرقی بر تخت نشسته است، بی‌درنگ به عنوان فرمانروای بلامعارض و بلند مرتبه آسمان، قابل تشخیص است. با وجود این، هنگامی که جامه روستایی بر تن دارد، و کمربندی بر میان بسته است و بره‌ای را به دوش می‌کشد، به صورت «چوپان خوب» مورد نظر انجیل‌های چهارگانه در می‌آید. اینها تصاویری نمادین از رهبران دینی هستند.

— از دیگر ویژگی‌های کتاب «فرهنگ نگاره‌های...» بگوئید؟

— یک جنبهٔ اساسی کتاب عبارت از تصویرهای آن است. در حدود ۶۰۰ تصویر وجود دارد، که هر یک از آنها، به دقت انتخاب شده است، به طوری که بر جنبهٔ معمولاً آشنای هر شیء پرتو می‌افکنند. کریس پولستون هنرمندی که این طرحها را ماهرانه کشیده، از پیروان آئین هندویی است و آگاهی گسترده‌ای از هنر هندویی و بودایی دارد. متن و تصویرها به دقت یکدیگر را تکمیل می‌کنند.

— خانم بهزادی چه کارهایی در دست دارید؟

— کتابهایی در زمینهٔ قوم‌شناسی از اقوام قفقاز، بین‌النهرین و هلال حاصلخیز و نیز دو فرهنگ از بین‌النهرین و یونان و روم در دست چاپ است.

نشر مرکز منتشر کرده است:

- ۱— آن طرف خیابان/ جعفر مدرس صادقی
 - ۲— پژوهشی در قصهٔ سلیمان و بلقیس/ دکتر جلال ستاری
 - ۳— صوفیان و ضدصوفیان/ الیزابت سریه/ دکتر مجدالدین کیوانی
 - ۴— زبان، سوسور و ویتگنشتاین/ روی هریس/ دکتر اسماعیل فقیه
 - ۵— بیست و یک بالون/ ویلیام پنه دویوا/ شهلا صهماسبی
 - ۶— کتاب تردید/ بابک احمدی
 - ۷— روی ماه خداوند را ببوس/ مصطفی مستور
 - ۸— شرق بنفشه/ شهریار مندنی‌پور
 - ۹— مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی/ ماکس وبر/ احمد صرارتی
 - ۱۰— از نشانه‌های تصویری تا متن/ بابک احمدی
- تهران — خیابان دکتر فاطمی — روبه روی هتل لاله — خیابان باباطاهر — شماره ۸ —

تلفن: ۸۹۶۵۰۹۸